

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวความคิด และทบทวนวรรณกรรม

การประกอบธุรกิจใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินธุรกิจในรูปแบบของนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา จำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำบัญชีประเภทต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจการนั้น ๆ ไว้ เพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินธุรกิจนั่นเอง รวมทั้งเพื่อให้หน่วยงานของทางราชการที่มีหน้าที่กำกับดูแลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน สามารถที่จะใช้ข้อมูลทางบัญชีที่ได้จัดทำไว้ เป็นหลักฐานในการตรวจสอบและควบคุมให้การประกอบธุรกิจแต่ละประเภทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ด้วย

ในการศึกษาเรื่อง “ปัญหาการให้บริการการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีในอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง” นั้นได้นำทฤษฎีและแนวความคิดที่จะนำมาใช้ประกอบการพิจารณาศึกษาหลายส่วน ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการบัญชี 2543
2. วัตถุประสงค์ และหลักการจัดทำบัญชี
3. แนวความคิดทางการตลาดสำหรับธุรกิจให้บริการ
4. สรุปสาระสำคัญจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง
5. สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยในอดีต

พระราชบัญญัติการบัญชี 2543

การจัดทำบัญชีจะต้องมีการจัดทำให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการบัญชี 2543 ซึ่งได้กำหนดรายละเอียดในการจัดทำบัญชี ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ผู้ทำบัญชีของธุรกิจไว้ ให้ธุรกิจปฏิบัติตาม ข้อกำหนดโดยสรุปของพระราชบัญญัติการบัญชี 2543 คือ

1. ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร โดยจะต้องจัดทำบัญชีนับตั้งแต่วันที่ดังต่อไปนี้
  - ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด ให้เริ่มทำบัญชีนับแต่วันที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดนั้น ได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

- นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ ที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย ให้เริ่มทำบัญชีนับแต่วันที่นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศนั้นได้เริ่มต้นประกอบธุรกิจในประเทศไทย
- กิจกรรมร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร ให้เริ่มทำบัญชีนับแต่วันที่กิจกรรมร่วมค้านั้นได้เริ่มประกอบกิจการ
- สถานที่ประกอบธุรกิจเป็นประจำหลายแห่งแยกจากกัน ให้เริ่มทำบัญชีนับแต่วันที่สถานที่ประกอบธุรกิจเป็นประจำนั้นเริ่มต้นประกอบกิจการ

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในสิบสองเดือนนับแต่วันเริ่มทำบัญชี และปิดบัญชีทุกรอบสิบสองเดือนนับแต่วันปิดบัญชีครั้งก่อน

2. ผู้ทำบัญชี หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ได้แก่

- พนักงานของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี
- ผู้ให้บริการรับทำบัญชี ได้แก่ สำนักงาน และผู้รับจ้างทำบัญชีอิสระ

โดยพระราชบัญญัติการบัญชี 2543 ได้กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของผู้ทำบัญชี ดังนี้

1. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร
2. มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ทำบัญชีได้
3. ไม่เคยต้องโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เนื่องจากได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี หรือกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการบัญชี เว้นแต่พ้นระยะเวลาที่ถูกลงโทษมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี
4. มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

ก. ผู้ทำบัญชีของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน และบริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่ง ณ วันปิดบัญชีในรอบปีบัญชีที่ผ่านมา มี

1. ทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท
2. สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท
3. รายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท

ต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทาง การบัญชีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยหรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบว่าไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชี

- ข. ผู้ทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีอื่น ยกเว้นตามข้อ ก. ต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี หรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย หรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี

3. บัญชีที่ต้องจัดทำตามกฎหมาย

ชนิดของบัญชีที่นิติบุคคลและผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี 2543 จะต้องจัดทำ มีดังต่อไปนี้

1. บัญชีรายวัน
  - 1.1 บัญชีเงินสด
  - 1.2 บัญชีธนาคาร แยกเป็นแต่ละเลขที่บัญชีธนาคาร
  - 1.3 บัญชีรายวันซื้อ
  - 1.4 บัญชีรายวันขาย
  - 1.5 บัญชีรายวันทั่วไป
2. บัญชีแยกประเภท
  - 2.1 บัญชีแยกประเภทสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน
  - 2.2 บัญชีแยกประเภทรายได้และค่าใช้จ่าย
  - 2.3 บัญชีแยกประเภทลูกหนี้
  - 2.4 บัญชีแยกประเภทเจ้าหนี้

3. บัญชีสินค้า

4. บัญชีรายวัน และแยกประเภทอื่นตามความจำเป็น

การลงรายการในบัญชีรายวัน และบัญชีสินค้าผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีจะต้องมีเอกสารประกอบการลงบัญชีทุกรายการที่สามารถแสดงความถูกต้องครบถ้วนของรายการบัญชีตามความเป็นจริงและเป็นที่ยอมรับได้

4. ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี

การลงรายการในบัญชีต้องลงรายการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังต่อไปนี้

1. บัญชีเงินสด บัญชีธนาคาร และบัญชีรายวันทุกชนิด ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รายการนั้นเกิดขึ้น
2. บัญชีแยกประเภท ต้องผ่านรายการจากบัญชีเงินสด บัญชีธนาคาร และบัญชีรายวันทุกชนิดภายใน 15 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนที่รายการนั้นเกิดขึ้น

3. บัญชีสินค้า ภายใน 15 วันนับแต่วันที่สิ้นเดือนของเดือนที่รายการนั้นเกิดขึ้น
4. การลงรายการขออกคงเหลือในบัญชีเงินสด บัญชีธนาคาร บัญชีแยกประเภททุกชนิด และบัญชีสินค้า ณ วันปิดบัญชีแต่ละงวด ต้องลงให้แล้วเสร็จภายใน 60 วันนับแต่วันปิดบัญชี

5. การจัดทำงบการเงินและนำส่งงบการเงินต่อกรมทะเบียนการค้า

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องจัดทำงบการเงินและยื่นงบการเงินต่อสำนักงานกลางบัญชี หรือสำนักงานบัญชีประจำท้องที่ภายใน 5 เดือนนับแต่วันปิดบัญชี ในกรณีที่ที่เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยให้ยื่นภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่งบการเงินนั้นได้รับอนุมัติในที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น ซึ่งงบการเงินดังกล่าวจะต้องมีรายการย่อตามที่อธิบายประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ งบการเงินจะต้องได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต งบการเงินตามพระราชบัญญัติการบัญชี 2543 ได้แก่

- 1) งบดุล
- 2) งบกำไรขาดทุน
- 3) งบกำไรสะสม
- 4) งบกระแสเงินสด
- 5) งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น
- 6) งบประกอบ หรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือคำอธิบายอื่นซึ่งระบุไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน

การนำส่งงบการเงินให้กับกระทรวงพาณิชย์ กรมทะเบียนการค้า กองบัญชีธุรกิจนั้นจะต้องประกอบไปด้วยเอกสารดังนี้

1. แบบนำส่งงบดุลและงบกำไรขาดทุน (ส.บข.3)	1 ชุด
2. รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	2 ชุด
3. งบดุลและงบกำไรขาดทุน	2 ชุด
4. สำเนารายชื่อผู้ถือหุ้น	1 ชุด

กรณีอยู่นอกเขต กรุงเทพฯ ต้องส่งเอกสารในข้อ 2-3 เพิ่มอีกอย่างละ 1 ชุด

6. การยื่นแบบแสดงรายการต่อกรมสรรพากร

การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่เสียภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิ จะต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีภายในกำหนดเวลา ดังนี้

- 1) การเสียภาษีเงินได้ครั้งรอบระยะเวลาบัญชี กำหนดให้ยื่นแบบภายใน 2 เดือนนับจากวันสุดท้ายของหกเดือนแรกของรอบระยะเวลาบัญชี โดยใช้แบบ ภ.ง.ด. 51
- 2) การเสียภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี กำหนดให้ยื่นแบบภายใน 150 วันนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี โดยใช้แบบ ภ.ง.ด. 50

วัตถุประสงค์และหลักการจัดทำบัญชี

วัตถุประสงค์การจัดทำบัญชีและข้อมูลทางการบัญชี ก็คือตอบสนองข้อมูลที่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ภายนอก และในขณะเดียวกันสะท้อนถึงข้อมูลที่ผู้บริหารต้องการจะสื่อสารถึงผู้ใช้ โดยพิจารณาถึงมาตรฐานการบัญชีสำหรับการรายงานทางการเงินรวมทั้งข้อกำหนดต่าง ๆ ของหน่วยงานกำกับดูแล

1. วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชี¹

การจัดทำบัญชีและงบการเงินควรให้ประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่สนใจในกิจการ ข้อมูลทางการบัญชีที่ปรากฏในงบการเงิน จึงควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ผลตอบแทนจากการลงทุน สภาพคล่อง ความสามารถในการชำระหนี้ เป็นต้น วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชีสามารถอธิบายในรายละเอียดดังนี้

1. ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุนและให้สินเชื่อ ข้อมูลทางการบัญชีและงบการเงินควรเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจอย่างสมเหตุผลในการลงทุนและการให้สินเชื่อ ผู้ใช้ข้อมูลในกลุ่มนี้ได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ สถาบันการเงิน นักวิเคราะห์ปรึกษาการลงทุน ผู้ลงทุน

2. ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประเมินกระแสเงินสด ข้อมูลทางการบัญชีควรเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนในปัจจุบันและอนาคต เพื่อช่วยประเมินความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดเงินสดที่พึงได้รับในอนาคต เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล รวมถึงจังหวะเวลาและความแน่นอนที่กิจการจะได้รับเงินสดนั้น

3. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางเศรษฐกิจของกิจการ ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่นำเสนอในงบการเงินจะช่วยให้ผู้ลงทุน เจ้าหนี้ และผู้ใช้งบการเงินทราบถึงความมั่นคง สภาพคล่อง ความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ โครงสร้างทางการเงิน และความสามารถของกิจการในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

¹ เมธาภุค เกียรติกระจ่าย และศิลาพร ศรีจันเพชร, ทฤษฎีการบัญชี พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ, 2543), หน้า 1368.

4. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ผู้ลงทุนและเจ้าหนี้จะใช้ข้อมูลทางการเงินในการประเมินสภาพการณ์ในอนาคต ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลที่แสดงฐานะทางการเงิน การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและคุณภาพของกำไร เป็นต้น

5. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้บริหารในการบริหารทรัพยากรของกิจการ ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินผลการบริหารหรือความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยใช้ข้อมูลทางการเงิน บัญชี ความรับผิดชอบดังกล่าวรวมถึงการจัดการ การดูแล การใช้สินทรัพย์ให้เป็นไปตามความรับผิดชอบของเจ้าของ และการใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลในงบการเงินอาจมีผลต่อการตัดสินใจในการเลื่อนตำแหน่ง โยกย้ายหรือเปลี่ยนผู้บริหาร

การจัดทำบัญชีและงบการเงินเป็นการนำเสนอข้อมูลทางการเงิน เพื่อแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการ โดยทั่วไป งบการเงินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้และค่าใช้จ่าย และกระแสเงินสด

จึงพอสรุปได้ว่าข้อมูลที่ผู้ใช้งบการเงินต้องการเพื่อการตัดสินใจ จะต้องเป็นข้อมูลที่能够帮助ผู้ใช้ในเรื่องต่อไปนี้

1. ประเมินผลการดำเนินงานของกิจการโดยรวม
2. ประเมินคุณภาพและการทำหน้าที่ในการดูแลทรัพย์สินของฝ่ายบริหาร
3. คาดการณ์แนวโน้มอนาคตของกิจการ
4. ประเมินความเข้มแข็งและมั่นคงทางการเงิน
5. ประเมินความสามารถในการชำระหนี้
6. ประเมินสภาพคล่อง
7. ประเมินความเสี่ยงและความไม่แน่นอนต่าง ๆ
8. ช่วยในการจัดสรรทรัพยากร
9. ทำการเปรียบเทียบ
10. ประเมินมูลค่าของตราสารหนี้และตราสารทุน
11. ประเมินความสามารถในการปรับตัว
12. ตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย
13. ประเมินความรับผิดชอบต่อสังคม

2. หลักการบันทึกบัญชี ²

วิธีการจัดทำบัญชีโดยทั่วไปที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ ประกอบด้วย

1. ระบบบัญชีคู่ คือการบันทึกบัญชีทุกครั้งต้องบันทึกทั้งด้านเดบิต และด้านเครดิตในจำนวนที่เท่ากัน แต่คนละบัญชี
2. การบันทึกบัญชี จะเริ่มต้นที่เอกสารธุรกิจของกิจการแล้วนำไปบันทึกบัญชีในสมุดชั้นต้น เอกสารดังกล่าวจะมีใบปะหน้าหรือไม่ก็ตาม แล้วผ่านรายการไปยังแยกประเภททั่วไป แยกประเภทย่อย หรือทะเบียนต่าง ๆ ตามความจำเป็นหรือตามระบบบัญชีที่วางไว้ แล้วเก็บยอดจากแยกประเภททั่วไปเพื่อทำงบทดลองพิสูจน์ยอดบัญชีว่าลงครบถ้วนทั้งสองด้านหรือไม่ เสร็จแล้วก็ทำรายการปรับปรุงบัญชีต่าง ๆ เพื่อให้ถูกต้องและเป็นไปตามระบบค้างรับค้างจ่าย เมื่อได้ยอดเรียบร้อยแล้วก็จะออกงบการเงินมี งบกำไรขาดทุน งบดุล งบการเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงิน หรือรายงานอื่น ๆ ตามที่ต้องการ ปรากฏผังวงจรบัญชี
3. การทำบัญชี และการบันทึกรายการจะต้องกระทำภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และให้เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนด

3. วัฏจักรของการบัญชี ³

เนื่องจากการบัญชีเป็นระบบในการบริหารงานอย่างหนึ่ง ที่ผู้บริหารจำเป็นจะต้องรู้ไว้ อย่างน้อยก็จะได้รู้ว่าตนเองได้ดำเนินกิจการไปได้ในระดับใด ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใดอีกด้วย แต่ก่อนที่จะใช้ระบบบัญชีนั้น จะต้องมีการเอกสารทางการเงินอันได้แก่ใบสำคัญต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นใบเสร็จรับเงิน ใบส่งของ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน

วัฏจักรของการบัญชีมีอยู่ด้วยกันดังนี้

1. การวิเคราะห์รายการค้า
2. การบันทึกรายการในสมุดรายวันขั้นต้น
3. การผ่านรายการไปยังสมุดแยกประเภท
4. การจัดทำงบทดลอง
5. การจัดทำกระดาษทำการ
6. การปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและสมุดแยกประเภททั่วไป
7. การจัดทำงบการเงิน

² สุทัศน์ อุปนิชิต, คณูทิศการบัญชีให้มีประสิทธิภาพ, หน้า 18.

³ กวี วงศ์พูน, “งบทดลอง : การรายงานงบการเงินเบื้องต้นที่ผู้บริหารควรรู้”, เพิ่มผลผลิต (พ.ศ.-ม.ย. 2539), หน้า 25 - 26.

4. ประโยชน์ของข้อมูลทางการเงิน

ผู้ประกอบการที่มีความจำเป็นต้องจัดทำบัญชีไว้ นอกจากเพื่อขึ้นต่อทางการตามกฎหมายและเพื่อเสียบัญชีอากรให้ถูกต้องแล้ว ยังต้องการประโยชน์จากบัญชีเพื่อ

1. การควบคุม
2. การบริหาร
3. การตัดสินใจ
4. ความถูกต้องของข้อมูล
5. ขอเครดิตจากสถาบันการเงิน

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า “ข้อมูลทางบัญชี” เป็นข้อมูลหนึ่งในการสะท้อนมูลค่าทางเศรษฐกิจของกิจการให้ผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุนทั่วไป และผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อประกอบการตัดสินใจทางเศรษฐกิจและการลงทุนในกิจการ ซึ่งมีการใช้ข้อมูลทางการเงินโดย

1. ภายในกิจการเอง ผู้บริหารใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินเพื่อ

- 1.1 ประเมินผลการปฏิบัติงานภายในองค์กร
- 1.2 ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ทางการลงทุน การดำเนินงานและการเงิน

2. ภายนอกกิจการ ผู้ถือหุ้นที่มีได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหารและการดำเนินงาน ได้แก่ ลูกค้า เจ้าหนี้และสถาบันการเงิน พนักงานหน่วยงานของรัฐ และผู้ลงทุนทั่วไป เป็นค้ำคูณบุคคลเหล่านี้ใช้ข้อมูลทางการเงินของกิจการเพื่อ

- 2.1 การตัดสินใจลงทุน
- 2.2 การตัดสินใจทางธุรกิจของตน เพื่อให้ได้ประโยชน์หรือผลตอบแทนสูงสุด ณ ระดับ

ความเสี่ยงเดียวกัน

5. ข้อจำกัดของงบการเงิน

งบการเงินสามารถเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจหากมีลักษณะเชิงคุณภาพครบถ้วนแม้ว่าจะจัดทำขึ้นภายใต้ข้อจำกัดบางประการ แม้บทการบัญชีระบุข้อจำกัด 3 ประการของข้อมูล นั่นคือ ทันต่อเวลา ความสมดุลระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป และความสมดุลของลักษณะเชิงคุณภาพ

- ทันต่อเวลา งบการเงินจำเป็นต้องนำเสนอภายในเวลาที่กำหนดมิฉะนั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ ดังนั้น กิจการต้องเสนอรายงานก่อนที่ จะรู้เกี่ยวกับข้อมูลในทุกลักษณะและ อาจต้องอาศัยการประมาณการในการจัดทำข้อมูล

- ความสมดุลระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป ผู้จัดทำงบการเงินอาจจำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของข้อมูลที่นำเสนอว่าคุ้มกับต้นทุนที่เสียไปหรือไม่ หากประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยในขณะที่ผู้จัดทำงบการเงินต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากเพื่อเพิ่มประโยชน์ให้กับข้อมูล ก็เป็นการไม่สมควรที่ผู้จัดทำงบการเงินต้องสูญเสียทรัพยากรดังกล่าวเพื่อจัดทำข้อมูลนั้น
- ความสมดุลของลักษณะเชิงคุณภาพ ในการจัดทำงบการเงิน กิจการอาจขอมลคคุณภาพในด้านหนึ่งเพื่อเพิ่มคุณภาพอีกด้านหนึ่ง ตัวอย่างเช่น กิจการอาจต้องประมาณค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อเสนองบการเงินให้ทันต่อเวลาเนื่องจากค่าใช้จ่ายดังกล่าวควรแสดงอยู่ในงบการเงิน การปฏิบัติดังกล่าวทำให้ความเชื่อถือได้ของข้อมูลลดลงเนื่องจากประมาณการ แต่ทำให้ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเพิ่มขึ้นเนื่องจากค่าใช้จ่ายนั้นได้ปรากฏอยู่ในงบการเงิน

แนวความคิดทางการตลาดสำหรับธุรกิจให้บริการ

บริการ (Services) เป็นกิจกรรมผลประโชชน์หรือความพึงพอใจที่สนองความต้องการแก่ลูกค้า โดยมีลักษณะที่สำคัญ 4 ลักษณะ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์การตลาด ดังนี้⁴

1. **ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangibility)** บริการไม่สามารถมองเห็นหรือเกิดความรู้สึกได้ก่อนที่จะมีการซื้อ เพื่อลดความเสี่ยงของผู้ซื้อ ผู้ซื้อต้องพยายามวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคุณภาพและประโยชน์จากงานบริการที่จะได้รับ และผู้ให้บริการต้องสร้างความเชื่อมั่นโดยพยายามจัดหาสิ่งต่างๆ เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้ซื้อสามารถทำการตัดสินใจได้รวดเร็วขึ้น ได้แก่

1.1 สถานที่ (Place) ต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่นและความสะดวกให้กับผู้มาติดต่อ

1.2 บุคคล (People) พนักงานที่ขายบริการต้องมีการแต่งตัวที่เหมาะสม บุคลิกดี หน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ และเกิดความเชื่อมั่นว่าบริการที่ซื้อจะดีด้วย

1.3 เครื่องมือ (Equipment) อุปกรณ์ภายในสำนักงาน จะต้องทันสมัยมีประสิทธิภาพในการให้บริการที่รวดเร็ว และทำให้ลูกค้าพอใจ

1.4 วัสดุสื่อสาร (Communication Material) สื่อโฆษณาและเอกสารการโฆษณาต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกับลักษณะของบริการที่เสนอขาย และลักษณะของลูกค้า

1.5 สัญลักษณ์ (Symbols) ก็คือชื่อตราสินค้า หรือเครื่องหมายตราสินค้าที่ใช้ในการให้บริการเพื่อให้ผู้บริโภคเรียกชื่อได้ถูก ควรมีลักษณะสื่อความหมายที่ดีเกี่ยวกับบริการเสนอขาย

⁴ ศิริวรรณ เจริญรัตน์ และคณะ, การบริหารการตลาดยุคใหม่ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศึกษา, 2540), หน้า 288-289.

1.6 ราคา (Price) การกำหนดราคาการให้บริการ ควรเหมาะสมกับระดับการให้บริการ คุ้มค่า และง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่แตกต่างกัน

2. **ไม่สามารถแบ่งแยกการให้บริการ (Inseparability)** การให้บริการเป็นการผลิตและการบริโภคในขณะเดียวกัน กล่าวคือผู้ขายรายหนึ่งสามารถให้บริการลูกค้าในขณะนั้นได้หนึ่งราย เนื่องจากผู้ขายแต่ละรายมีลักษณะเฉพาะตัว ไม่สามารถให้คนอื่นให้บริการแทนได้ เพราะต้องผลิตและบริโภคในเวลาเดียวกัน ทำให้การขางานบริการอยู่ในวงจำกัดในเรื่องของเวลา

3. **ไม่แน่นอน (Variability)** ลักษณะของการบริการไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับว่าผู้ขายบริการเป็นใคร จะให้บริการเมื่อไหร่ ที่ไหน และอย่างไร สำหรับผู้ขายบริการต้องมีการควบคุมคุณภาพ ซึ่งสามารถทำได้ 3 ขั้นตอน คือ

3.1 ตรวจสอบ คัดเลือก และฝึกอบรมพนักงานที่ให้บริการ รวมทั้งมนุษยสัมพันธ์ ของพนักงานที่ให้บริการ

3.2 ต้องสร้างความพอใจให้ลูกค้า โดยเน้นการใช้การรับฟังคำแนะนำและข้อเสนอแนะของลูกค้า การสำรวจข้อมูลลูกค้า และการเปรียบเทียบ ทำให้ได้รับข้อมูลเพื่อการแก้ไขปรับปรุงบริการให้ดีขึ้น

3.3 การมีมาตรฐานในกระบวนการการให้บริการที่มีสมรรถนะตลอดทั่วทั้งองค์กร

4. **ไม่สามารถเก็บไว้ได้ (Perishability)** บริการไม่สามารถผลิตเก็บไว้ได้เหมือนสินค้าอื่น ถ้าความต้องการมีสม่ำเสมอการให้บริการก็จะมีปัญหา แต่ถ้าลักษณะความต้องการไม่แน่นอนจะทำให้เกิดปัญหา คือ บริการไม่ทันหรือไม่มีลูกค้า

กลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจให้บริการ ⁵

งานสำคัญของธุรกิจบริการมีดังนี้

1. ความแตกต่างจากคู่แข่ง (Competitive Differentiation)
2. คุณภาพการให้บริการ (Service Quality)

1. ความแตกต่างจากคู่แข่ง (Competitive Differentiation)

งานการตลาดของผู้ขายบริการจะต้องทำให้ผลิตภัณฑ์แตกต่างจากคู่แข่งแต่เป็นการลำบากที่จะสร้างให้เห็นข้อแตกต่างของผลิตภัณฑ์อย่างชัดเจน ในความรู้สึกของลูกค้า การพัฒนาคุณภาพ การให้บริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง สามารถทำได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

⁵ ศิริวรรณ เจริญรัตน์ และคณะ, กลยุทธ์การตลาด (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศึกษา, 2540), หน้า 145-146.

1. ด้านนวัตกรรม (Innovation Features) เป็นการเสนอบริการในลักษณะที่มีแนวคิดริเริ่มแตกต่างจากบริการของคู่แข่งทั่วไป เช่น การเสนอบริการต่อออนไลน์ระบบคอมพิวเตอร์ระหว่างลูกค้ากับสำนักงานบัญชี ทำให้ลูกค้าสามารถเรียกดูรายการบัญชี และรายงานงบการเงินได้ทันทีตลอดเวลา

2. การให้บริการพื้นฐานเป็นชุด (Primary Service Package) ซึ่งได้แก่สิ่งที่ลูกค้าคาดหวังว่าจะได้รับจากกิจการ เช่น การบริการรับจดทะเบียนจัดตั้ง รับจัดทำบัญชี และรายงานงบการเงิน และยื่นต่อกรมทะเบียนพาณิชย์และกรมสรรพากร

3. ลักษณะการให้บริการเสริม (Secondary Service Features) ได้แก่ บริการที่มีเพิ่มเติมให้ นอกเหนือจากบริการพื้นฐานทั่วไป เช่น การให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร การวางแผนภาษี การวิเคราะห์งบการเงิน

2. คุณภาพการให้บริการ (Service Quality)

สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการสร้างความแตกต่างของธุรกิจการให้บริการ คือ การรักษาระดับการให้บริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง โดยเสนอคุณภาพการให้บริการตามที่ลูกค้าคาดหวังไว้ ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการที่ลูกค้าต้องการจะได้จากประสบการณ์ในอดีต จากการพูดคุยตอบปากจากการโฆษณาของธุรกิจให้บริการ ลูกค้าจะพอใจถ้าเขาได้สิ่งที่เขาต้องการ (When) ณ สถานที่ที่เขาต้องการ (Where) ในรูปแบบที่ที่ต้องการ (How) นักการตลาดต้องทำการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงเกณฑ์การตัดสินใจซื้อบริการของลูกค้า โดยทั่วไปไม่ว่าธุรกิจแบบใดก็ตามลูกค้าจะใช้เกณฑ์ต่อไปนี้พิจารณาถึงคุณภาพการให้บริการ

1. การเข้าถึงลูกค้า (Access) บริการที่ให้กับลูกค้าต้องอำนวยความสะดวก ในด้านเวลา สถานที่ คือ ลูกค้าจะได้รับคำปรึกษาแนะนำทันทีเมื่อต้องการ ในสถานที่ที่ตั้งที่ติดต่อกัน สะดวก

2. การติดต่อสื่อสาร (Communication) มีการอธิบายอย่างถูกต้อง โดยใช้ภาษาที่ลูกค้าเข้าใจง่าย

3. ความสามารถ (Competence) พนักงานที่ให้บริการต้องมีความชำนาญ และมีความรู้ความสามารถด้านบัญชีอย่างดี

4. ความมีน้ำใจ (Courtesy) บุคลากรต้องมีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่น่าเชื่อถือ มีความเป็นกันเอง มีวิจารณ์ญาณ

5. ความน่าเชื่อถือ (Credibility) บริษัทและบุคลากรต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจในบริการ โดยเสนอบริการที่ดีที่สุดแก่ลูกค้า

6. ความไว้วางใจ (Reliability) บริการที่ให้กับลูกค้าต้องมีความถูกต้อง สม่ำเสมอ

7. การตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) พนักงานจะต้องให้บริการ และแก้ปัญหาแก่ลูกค้าอย่างรวดเร็วตามที่ลูกค้าต้องการ

8. ความปลอดภัย (Security) บริการที่ให้กับลูกค้าต้องปราศจากอันตราย ความเสี่ยง และปัญหาต่าง ๆ โดยถือว่าข้อมูลต่าง ๆ ของลูกค้าเป็นความลับ และเก็บรักษาเป็นอย่างดี

9. การสร้างบริการให้เป็นที่รู้จัก (Tangible) บริการที่ลูกค้าได้รับ จะทำให้เขาสามารถคาดคะเนถึงคุณภาพบริการดังกล่าวได้

10. การเข้าใจและรู้จักลูกค้า (Understanding/Knowing Customer) พนักงานต้องพยายามเข้าใจถึงความต้องการของลูกค้า และให้ความสนใจตอบสนองความต้องการ ดังกล่าว

อุปสรรคสำคัญจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง

- กิตติ บุญนาค 'ได้กล่าวถึง "คุณประโยชน์ที่นักบริหารจะได้จากข้อมูลทางการบัญชี" ว่า โดยปกตินักบริหารทั้งหลายมักจะมี ความเกี่ยวข้องกับเรื่องการตัดสินใจ (Decision Making) อยู่เสมอ เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ดังนั้นข้อมูลส่วนหนึ่งที่จะเข้ามามีส่วนช่วยให้การตัดสินใจดังกล่าวมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นนั่นก็คือ ข้อมูลทางการบัญชี เพราะเป็นข้อมูลที่เปรียบเทียบเสมือนเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานขององค์กรเมื่อในอดีตที่ผ่านมา อนึ่งคุณประโยชน์ที่นักบริหารจะได้จากข้อมูลทางการบัญชีจะประกอบไปด้วยกรอบแนวคิดที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. การบ่งชี้ถึงฐานะการเงิน
2. การบ่งชี้ถึงผลการดำเนินงาน
3. การใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
4. การใช้เป็นแนวทางในการติดตามและควบคุมงาน
5. การสรุปความ

- ธวัช ภูษิตโกโยโคย และวิศิษฏ์ศรี จินตนา 'ได้กล่าวถึง "การบัญชีกับการจัดการสำหรับ SMEs" ว่า ปัจจุบันสำนักงานใหญ่ ๆ ต่างก็รับขยายบริการเป็นแบบเบ็ดเสร็จ กล่าวคือ ให้บริการไปถึงการเป็นที่ปรึกษาธุรกิจครบวงจรตั้งแต่การทำบัญชี จัดระบบบัญชี สอบบัญชี ให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร บริหารธุรกิจ บริหารการเงิน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และกฎหมาย นักบัญชีต้องมีความรู้เฉพาะธุรกิจ จะเห็นได้ว่าในเศรษฐกิจใหม่ นักบัญชีไม่เพียงแค่ทำบัญชี หรือตรวจสอบบัญชีเท่านั้น แต่ต้องให้บริการแก่ธุรกิจให้ครบวงจรตามความต้องการในตลาด อาชีพนักบัญชีในปัจจุบันจึงค่อนข้างหลากหลายเป็นเสมือนหมอธุรกิจ ต้องสามารถตรวจและรักษาโรคได้ด้วย ธุรกิจโดยเฉพาะกิจ

¹ กิตติ บุญนาค, "คุณประโยชน์ที่นักบริหารจะได้จากข้อมูลทางการบัญชี", บิสิเนสแอสโซซิเอตส์ แม็กกาซีน (ม.ก. 2537), หน้า 123.

² ธวัช ภูษิตโกโยโคย และวิศิษฏ์ศรี จินตนา, "การบัญชีกับการจัดการสำหรับ SMEs", วารสารบริหารธุรกิจ (ม.บ. - ม.ช. 2543), หน้า 17 - 22.

การขนาดใหญ่มิใช่ใช้สำนักงานบัญชีเหล่านี้เป็นคู่มือช่วยในการบริหารธุรกิจทันสมัย ได้คุณภาพ และประสบความสำเร็จ สำหรับ SMEs ก็คงไม่แตกต่างจากธุรกิจขนาดใหญ่ จะต้องอาศัยบริการของนักบัญชีเช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่าเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นใหญ่ที่มีอำนาจเด็ดขาด และถือว่าเป็นธุรกิจของตนจะเห็นความสำคัญหรือไม่ หรือจะเห็นว่าเป็นธุรกิจครอบครัว ทำกันเองก็ได้ ไม่จำเป็นต้องใช้บริการของนักบัญชีแต่อย่างใด ความคิดเห็นเช่นนี้ย่อมไม่ถูกต้อง เพราะในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน นักบัญชีสามารถช่วยผู้บริหารได้ทุกด้านในการบริหารธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ และสามารถทำงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจได้คุ้มค่า

ปัจจุบัน เจ้าของหรือผู้บริหารยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีและการนำเอาข้อมูลทางการบัญชีมาใช้ประโยชน์ในทางการบริหารธุรกิจเท่าที่ควร และส่วนมากไม่ได้เห็นประโยชน์ส่งผลให้ไม่สนใจจัดทำบัญชี เจ้าของควรควบคุมผู้มีหน้าที่ทำบัญชีไม่ว่าจะเป็นพนักงานของกิจการเอง หรือผู้รับจ้างทำบัญชี หรือสำนักงานบัญชี ให้จัดทำบัญชีโดยถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา ซึ่งหากมีการจัดทำบัญชีให้ถูกต้อง ธุรกิจจะได้ประโยชน์มากมายในระยะยาว มากกว่าการเสี่ยงภัยในระยะสั้น ปัจจุบันบุคคลภายนอกจะวัดความเชื่อถือในการที่จะมาติดต่อธุรกิจ หรือให้กู้ยืมเงินโดยพิจารณาจากข้อมูลทางการบัญชี และงบการเงินของธุรกิจแทนความเชื่อถือส่วนตัวมากขึ้นเรื่อย ๆ การยอมรับในลักษณะนี้ จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดระบบและมาตรฐานในการทำบัญชีให้เป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน และกิจการจะต้องจัดทำข้อมูลทางการบัญชีตามมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับ

- สุวัฒน์ อุปนิกขิต¹ ได้เขียนไว้ในหนังสือ “กลยุทธ์การทำบัญชีให้มีประสิทธิภาพ” ว่า ปัญหาที่เกิดมากก็คือ ธุรกิจขนาดเล็กและธุรกิจขนาดกลางที่ไม่สามารถหานักบัญชีมือดีมาจัดระบบและควบคุมงานบัญชีให้เรียบร้อยได้ เพราะจะจ้างเงินเดือนแพงก็รับภาระไม่ไหว จึงต้องจ้างพนักงานบัญชีที่จบใหม่หรือคนที่มีประสบการณ์แต่ไม่ตรงสายงาน ทำเป็นแต่ควบคุมจัดระบบไม่เป็น คือมีประสบการณ์แค่หลักการน้อย หรือจ้างคนมือใหม่มากด้วยหลักการแต่ประสบการณ์น้อยงานที่ออกมาจึงไม่ค่อยเรียบร้อยรวดเร็วถูกต้องเท่าที่ควร บางครั้งธุรกิจขนาดนี้จ้างมือดีได้แต่มีคนเดียวทำทุกอย่างตั้งแต่เสมือนบัญชีจนถึงผู้อำนวยการบัญชี มีแค่สองมืองานก็ทำไม่ทัน จึงไม่เรียบร้อย ปัญหาหนักที่สุดสำหรับธุรกิจขนาดนี้ก็คือ ส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจครอบครัว เจ้าของก็คิดเสมอว่าเงินของบริษัทก็คือเงินของเจ้าของ ก็คือของบริษัท รับมาจ่ายไปปนกันไปหมดและไม่มีความกลัวว่าเงินค่าอะไรเข้ามา จ่ายเป็นค่าอะไรออกไป ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กจึงไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของข้อมูลทางการบัญชี และงานการเงิน จึงจัดทำบัญชีและให้มีการสอบบัญชีเพียงเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

¹ สุวัฒน์ อุปนิกขิต, กลยุทธ์การทำบัญชีให้มีประสิทธิภาพ, หน้า 8.

- กวี วงศ์พุด^๑ ได้เขียนบทความ “สำนักงานสอบบัญชีสามารถช่วยเราได้อย่างไรบ้าง” ว่า การแข่งขันในวงการค้าปัจจุบันมีค่อนข้างมาก สินค้าหรือบริการทุกอย่างจำเป็นต้องมีการเสนอขาย ทั้งคุณภาพและบริการหลังซื้อ เพื่อให้สินค้าหรือบริการของตนเองครองตลาดได้มากที่สุด ส่วนผลการดำเนินงานนั้นน่าจะต้องอาศัยนักบัญชีที่ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินต่างๆ ไว้เป็นประจำที่จะรายงานผลการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาแก่ผู้บริหารได้รับทราบ เพื่อแก้ไขปรับปรุง การดำเนินการต่อไป ผู้ประกอบการขนาดย่อมจึงจำเป็นต้องพึ่งพาสถาบันบัญชี เป็นผู้ทำการ บันทึกการทางบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด รวมไปถึงกิจการขนาดใหญ่หลายแห่งก็สามารถใช้ สำนักงานบัญชีในการควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ นโยบายที่ตั้งไว้ เช่นกัน

- จากเอกสาร “การประชุมนักบัญชีทั่วประเทศครั้งที่ 7”^๒ ได้กล่าวถึง บทบาทของสำนักงานบัญชีในการให้บริการคำแนะนำทางการบริหารก็คือ การให้คำแนะนำและความช่วยเหลือทางเทคนิคพร้อมทั้งการช่วยให้ลูกค้าได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและในกระบวนการแก้ปัญหา การกำหนดบทบาทเช่นนี้ เป็นผลจากการพิจารณาถึงความเหมาะสมของหน้าที่ในการให้บริการคำแนะนำและแนวทางปฏิบัติที่อาจจะกระทำได้ สถาบันเห็นว่าบทบาทตามที่กล่าวมานี้เป็น หลักเกณฑ์ที่ควรยึดถือในการให้บริการประเภทนี้ และเป็นหลักเกณฑ์เดียวที่ฝ่ายบริหารที่มีความรับผิดชอบควรจะยินยอมให้กระทำได้

- ธวัช ภูษิตโกโยโคย^๓ ได้กล่าวไว้ใน “วิชาชีพบัญชีบนความท้าทายหลายกระแส” ว่า สำนักงานบัญชีต่าง ๆ ในปัจจุบันมีการขยายบริการนอกเหนือจากการบริการด้านบัญชีออกไปมาก ในอดีตที่ผ่านมาเราเห็นว่านักบัญชีเป็นที่ปรึกษาภาษีอากร และให้บริการจัดระบบข้อมูลทางบัญชีต่าง ๆ นอกเหนือจากการทำบัญชีและสอบบัญชี แต่ในปัจจุบันจะประกอบอาชีพให้บริการแต่เพียงแค่นั้นก็คงไม่พอ หากธุรกิจนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้เป็นหลักในการดำเนินธุรกิจ การบริการของนักบัญชีก็จะต้องครอบคลุมถึงสิ่งเหล่านี้ด้วย อาจเป็นการยากที่นักบัญชีจะทำได้ทุกอย่างแต่นักบัญชีก็สามารถหาผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาร่วมเป็นที่ปรึกษา แล้วให้บริการแก่ธุรกิจ ในลักษณะเบ็ดเสร็จได้ การแสวงหาแหล่งเงินทุน ไม่ว่าจะในตลาดทุนหรือตลาดเงินก็อยู่ในทำนอง

^๑ กวี วงศ์พุด, “สำนักงานสอบบัญชีสามารถช่วยเราได้อย่างไรบ้าง”, วารสารธรรมนิติ ฉบับเอกสารภาคี อวศร (พ.ย. 2539), หน้า 53.

^๒ “บทบาทในการให้บริการคำแนะนำทางการบริหาร”, การประชุมนักบัญชีทั่วประเทศครั้งที่ 7, หน้า 121.

^๓ ธวัช ภูษิตโกโยโคย, “วิชาชีพบัญชีบนความท้าทายหลายกระแส”, การประชุมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 17, หน้า 3-4.

เดียวกัน ทั้งนี้ยังรวมไปถึงการบริหารความเสี่ยง การจัดโครงสร้างหนี้ ตลอดจนนบริการทางด้านกฎหมายหรือการบริหารธุรกิจอื่น ๆ ด้วย นับเป็นการผสมผสานวิชาชีพเพื่อการให้บริการที่เบ็ดเสร็จ แก่ลูกค้าอย่างแท้จริง

- บุญชู โรจนเสถียร ได้กล่าวไว้ใน “การบัญชีจากอดีตถึงปัจจุบัน”¹⁶ ว่า คงไม่มีใครปฏิเสธว่า ผู้ดำเนินธุรกิจไม่ว่าประเภทใดแบ่งเป็นสองพวก คือพวกหนึ่งต้องการให้การบัญชีของกิจการมีระบบการบันทึกที่สมบูรณ์ครบถ้วน ตรงตามความเป็นจริงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหาร และเพื่อที่ไม่ต้องเกรงถูกขู่ ถูกรีดไถในทุกด้าน แต่อีกพวกหนึ่งซึ่งส่วนมากเป็นธุรกิจครอบครัว มักประสงค์ให้ทำบัญชีเพื่อหลีกเลี่ยงการต้องรับภาระภาษีมาก สภาพการณ์อย่างนี้สำหรับนักบัญชีที่รับจ้างอยู่ในธุรกิจจำพวกหลังนี้ย่อมยึดมั่นหลักเกณฑ์ของวิชาชีพค่อนข้างยาก

- นนทพล นิมสมบุญ¹⁷ ได้ให้สัมภาษณ์พิเศษกับ “การเงินธนาคาร” ถึงเรื่องปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตกับระบบการบัญชีในประเทศไทยว่า ส่วนหนึ่งมาจากวิธีการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร โดยในปัจจุบันนี้กรมสรรพากรจะใช้วิธีการให้เจ้าหน้าที่สรรพากรประเมินภาษีตามประเภทของธุรกิจ โดยไม่คำนึงถึงกำไรขาดทุนที่เกิดขึ้นตามหลักบัญชี

“การบัญชีมีหลักการกำไรขาดทุนทางบัญชี เป็นสิ่งที่มีเหตุผล ถือเป็นกติกาของธุรกิจ เมื่อคิดกำไรขาดทุนอย่างถูกต้องตามบัญชีนั่นเอง คือสิ่งที่ควรจะนำไปใช้ในการเสียภาษี แต่ที่ผ่านมาการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรจะใช้วิธีการประเมินภาษีของธุรกิจ โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกำไรขาดทุนที่แท้จริง ทำให้นักธุรกิจไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญที่จะทำระบบบัญชีให้ถูกต้องตามมาตรฐาน” นนทพล กล่าวว่า การจัดเก็บภาษีจากการประเมินในระยะสั้นจะได้ผลดี ตรงที่เจ้าหน้าที่จะเก็บภาษีได้ตรงตามเป้าหมาย แต่ในระยะยาวแล้วจะเป็นการทำลายวิชาชีพบัญชี ดังนั้น หากจะแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากกรมสรรพากร ด้วยการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดเก็บภาษีอากรใหม่ โดยยึดหลักการบัญชีเป็นสำคัญ

¹⁶ บุญชู โรจนเสถียร, “การบัญชีจากอดีตถึงปัจจุบัน”, เส้นทางใหม่สู่วิชาชีพบัญชีปี 2000, หน้า 6-7.

¹⁷ นนทพล นิมสมบุญ, “สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต วอนกรมสรรพากรให้จัดเก็บภาษีตามหลักระบบบัญชี หวังหากยังใช้การประเมินจะเป็นการทำลายงานด้านบัญชีในอนาคต, การเงินธนาคาร (ธ.ค. 2540), หน้า 57-58.

- นนทพล นิมสมบุญ¹⁴ ได้กล่าวไว้ใน “จากตรงนี้เราจะไปไหน” ว่า การกำกับเพื่อนำผลลัพธ์ที่ปรับเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ประโยชน์ในงานของหน่วยงานกำกับนั้นต่อไป ดังเช่นกรณีเขียนแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี ซึ่งก็ได้มีการปรับตัวเลขกำไรขาดทุนทางการบัญชีด้วย รายการที่กรมสรรพากรไม่ยินยอมให้ถือเป็นรายได้ หรือค่าใช้จ่าย สำหรับกรมสรรพากรนั้นมีสิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนขอวิงวอนเพื่อประโยชน์ด้านความแข็งแรงของระบบเศรษฐกิจของประเทศ ถ้าถามการบ้านคือ ถึงเวลาแล้วหรือไม่ที่จะจำกัดการจัดเก็บภาษีโดยวิธีการประเมินให้ลดลงจนหมดไปในที่สุด หรือให้ใช้น้อยเฉพาะในกรณีที่น่าเป็นจริง ๆ เพราะการจัดเก็บภาษีอากรโดยวิธีประเมินส่งผลเป็นการทำลายวิชาชีพโดยตรง แม้จะไม่ตั้งใจเช่นนั้นปัจจุบันนี้การจัดเก็บภาษีโดยวิธีการประเมินแทนการใช้ตัวเลขผลการดำเนินงานทางบัญชีเป็นหลักยังมีให้วิพากษ์วิจารณ์กันมาก โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค เคยได้ยินผู้ใหญ่บ้านเมืองกล่าวว่าเค็ยวันนี้แม้แต่ในกรุงเทพฯ ก็มีการใช้วิธีประเมินกันมากเช่นกัน หากผู้ประกอบการต้องจ่ายค่าภาษีด้วยผลของการประเมินของกรมสรรพากร จะมีผู้ประกอบการคนไหนประสงค์จะทำบัญชี

- พระสร้อย รุ่งเจริญกิจกุล¹⁵ ได้กล่าวถึง “ปัญหาของมาตรฐานการบัญชี” ว่า การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ต่อแต่นี้ไปก็จะปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีไทยเฉพาะที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ซึ่งสิ่งที่น่าเป็นห่วงก็คือ มาตรฐานการบัญชีที่ประกาศใช้เมื่อปี 2542 และ 2543 กว่า 20 ฉบับ แปลมาจากมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ มีเนื้อหาและแนวความคิดที่เปลี่ยนไปจากแนวความคิดบัญชีแบบดั้งเดิม แม้แต่นักบัญชีที่อยู่ในวิชาชีพ ถ้าไม่ติดตามและศึกษาอย่างใกล้ชิด หรือร่วมฟังการสัมมนาอภิปรายบ้าง ก็ไม่สามารถทำความเข้าใจได้ดั่งแท้ การทำบัญชีในปัจจุบันจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ อีกต่อไป เจ้าของกิจการเองหรือผู้บริหารที่ต้องรับผิดชอบต่อกิจการจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจแนวความคิดและหลักการบัญชีใหม่ ๆ เหล่านี้ด้วย มิฉะนั้นท่านอาจจะต้องสูญเสียธุรกิจไปโดยไม่รู้ตัวเพราะการใช้มาตรฐานการบัญชีที่เข้มงวดเกินไป หรือไม่เหมาะสม หรือเพราะเข้าข่ายกระทำผิดต่อกฎหมายมาตรฐานการบัญชี

¹⁴ นนทพล นิมสมบุญ, “จากตรงนี้เราจะไปไหน”, เส้นทางสู่วิชาชีพบัญชีปี 2000, หน้า 123.

¹⁵ พระสร้อย รุ่งเจริญกิจกุล, “การรับมือกฎหมายมาตรฐานการบัญชี”, การเงินธนาคาร (ก.พ. 2544),

- จากเอกสาร 50 ปี สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้มีมติที่ประชุมจาก “ประชุมนักบัญชีทั่วประเทศครั้งที่ 10” ในวัตถุประสงค์ที่ 4 ว่า เพื่อพิจารณามาตรฐานการบัญชีและข้อปฏิบัติทางการบัญชีตลอดจนมาตรฐานการสอบบัญชีที่มีอยู่ในปัจจุบันว่า เหมาะสมกับธุรกิจและอุตสาหกรรมขนาดย่อมหรือไม่ เพียงไร

ข้อยุติของที่ประชุม

มาตรฐานการบัญชีและข้อปฏิบัติทางการบัญชีผู้เข้าประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นว่าไม่เหมาะสมเพราะมีปัญหาดังนี้

ในด้านผู้ประกอบการ

- (1) ขาดเงินทุนในการว่าจ้างบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐาน
- (2) ขาดความรู้ ความเข้าใจว่าระบบหรือข้อมูลทางบัญชีที่ใช้นั้น จะให้ประโยชน์ในการบริหารและตัดสินใจได้อย่างไร
- (3) ค่าใช้จ่ายต้นทุนค่าใช้จ่ายมากกว่าการแสดงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป
- (4) ไม่มีข้อกำหนดทางกฎหมายเกี่ยวกับวุฒิขั้นต่ำของนักบัญชีสำหรับธุรกิจขนาดย่อม
- (5) ผู้ประกอบการไม่ต้องการให้นักบัญชีได้ล่วงรู้ความลับของกิจการ
- (6) ผู้ประกอบการเชื่อว่าตนเองสามารถดำเนินธุรกิจได้ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางการบัญชี

ในด้านนักบัญชี

- (1) ข้อกำหนดให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีค่อนข้างยุ่งยาก
- (2) ขาดข้อมูลที่สมบูรณ์ และเอกสารที่จำเป็นจากผู้บริหารเพื่อจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามมาตรฐาน
- (3) โครงสร้างการจัดเก็บภาษีไม่เอื้ออำนวยให้จัดทำบัญชีได้ตามมาตรฐาน
- (4) ผู้ประกอบการไม่แยกระายการว่าเป็นกิจกรรมส่วนตัวหรือธุรกิจ เป็นเหตุให้นักบัญชีไม่สามารถจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานได้

“ บทสรุปมติที่ประชุมจากการประชุมนักบัญชีทั่วประเทศครั้งที่ 10, 50 ปี สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, หน้า 122 - 123.

สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยในอดีต

- ศรีเพ็ญ วงษ์เขียว¹⁷ ได้ศึกษาเรื่อง “การใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวางแผนและควบคุมของธุรกิจผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อส่งออกในจังหวัดเชียงใหม่” สรุปใจความโดยสังเขปได้ว่า ส่วนแรก เป็นการศึกษาถึงลักษณะของการจัดทำบัญชีของธุรกิจผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออก พบว่าในการจัดทำบัญชีมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อนำไปเสียภาษี มีการจัดทำโดยพนักงานบัญชีของบริษัทเอง และจ้างให้ สำนักงานบัญชีเป็นผู้จัดทำบัญชี โดยใช้หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และหลักบัญชีของกรมสรรพากร โดยการเลือกใช้วิธีการบัญชีในเรื่องต่าง ๆ ตามที่กรมสรรพากรกำหนด และตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปให้เลือกปฏิบัติได้ ในการจัดทำบัญชีของกิจการนั้น ผู้บริหารให้ความสำคัญเฉพาะรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงาน ภาษีที่ต้องเสีย ดอกเบี้ยจ่ายที่ต้องรับภาระ และไม่ค่อยให้ความสำคัญก่อนนโยบายทางการบัญชี ในขณะที่พนักงานบัญชีให้ความสำคัญต่อทุกรายการรวมทั้งนโยบายบัญชีต่างๆ และปฏิบัติงานโดยใช้หลักความระมัดระวังรอบคอบ และความสม่ำเสมอ ประเภทของรายงานที่จัดทำอยู่ในรูปแบบของงบการเงิน และรายงานตามความต้องการของผู้บริหาร ในการทำบัญชีได้มีการนำเอาคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการทำงาน โดยส่วนใหญ่จะเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี และมีการประยุกต์โปรแกรมพื้นฐาน เช่น ไมโครซอฟต์ออฟฟิศ (Microsoft Office) เข้ามาใช้ในงานด้านบัญชี ในระบบบัญชีแยกประเภททั่วไป ระบบเงินเดือน ระบบลูกหนี้ และเจ้าหนี้

- รัชณี แสงศิริ¹⁸ ได้ศึกษาเรื่อง “ความต้องการในการพัฒนาความรู้ทางการบัญชีของผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” สรุปใจความโดยสังเขปได้ว่า โดยภาพรวมแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี โดยต้องการพัฒนาความรู้ทางมาตรฐานการบัญชีมากที่สุด เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพ นอกจากนี้ผู้รับจ้างทำบัญชีต้องการพัฒนาความรู้เรื่องภาษีอากร ซึ่งจำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพ ส่วนปัญหาของการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีของผู้ประกอบวิชาชีพคือ ความไม่พร้อมเรื่องเวลา ในด้านปัญหาของการพัฒนาความรู้โดยการอบรม

¹⁷ ศรีเพ็ญ วงษ์เขียว, การใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวางแผนและควบคุมของธุรกิจผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อส่งออกในจังหวัดเชียงใหม่, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), หน้า 81.

¹⁸ รัชณี แสงศิริ, ความต้องการในการพัฒนาความรู้ทางการบัญชีของผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), หน้า จ.

สัมมนา และศึกษาต่อ พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้รับจ้างทำบัญชีประสบปัญหาความไม่สะดวกในการเดินทาง ส่วนใหญ่แล้วผู้รับจ้างทำบัญชีจะไม่ได้รับการอบรมในช่วงปีที่ผ่านมา หรือถ้าได้เข้ารับการอบรม ก็จะได้รับรับการอบรมเพียง 1-2 ครั้ง ในเรื่องภาษีอากรและมาตรฐานการบัญชี

- นันทา ส่งสวัสดิ์¹⁹ ได้ศึกษาเรื่อง “การดำเนินงานของสำนักงานบัญชี ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” สรุปใจความโดยสังเขปได้ว่า สำนักงานบัญชีมีลักษณะงานที่ให้บริการแก่ลูกค้า ด้านการจัดทำบัญชี และจัดทำรายงานทางการเงินมากกว่าด้านอื่น รองลงมาได้แก่ การจัดทำรายงาน ภาษียื่นกรมสรรพากร การรับจดทะเบียนจัดตั้งและเปลี่ยนแปลง การให้คำปรึกษาแนะนำด้านการวางแผนภาษีอากร การรับวางระบบบัญชี และควบคุมภายใน การตรวจสอบภายในและวิเคราะห์ห้วงการเงิน ให้คำปรึกษาด้านการเงิน และการจัดหา ฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากรด้านการบัญชี ตามลำดับ การให้ความสำคัญในการใช้กลยุทธ์รักษาลูกค้าของสำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ ได้แก่ 1. การเน้นคุณภาพการให้บริการ โดยให้ความสำคัญในเรื่อง การถือว่าข้อมูลลูกค้าเป็นความลับ และเก็บรักษาอย่างดี 2. การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ โดยให้ความสำคัญในเรื่อง ให้พนักงานทำงานตรงตามหน้าที่เต็มกำลังความสามารถ 3. การให้บริการที่แตกต่างจากคู่แข่ง โดยให้ความสำคัญในเรื่อง การมีบริการพื้นฐานเป็นชุด หลากหลาย ครบวงจร เช่น รับจดทะเบียนจัดตั้ง รับทำบัญชี รายงานงบการเงินยื่นต่อกรมทะเบียนพาณิชย์และกรมสรรพากร

---

¹⁹ นันทา ส่งสวัสดิ์, การดำเนินงานของสำนักงานบัญชี ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), หน้า ก และ 111.

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. **ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี** หมายถึง ผู้มีหน้าที่จัดให้มีการทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี 2543
2. **ผู้ทำบัญชี** หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ไม่ว่าจะได้กระทำในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือไม่ก็ตาม
3. **สำนักงานบัญชี** หมายถึง ธุรกิจที่ดำเนินงานในรูปแบบบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล ที่ให้บริการเกี่ยวกับการบัญชีในด้านต่าง ๆ เช่น
  - รับจัดทำบัญชี
  - รับจ้างทำรายงานภาษียื่นกรมสรรพากร
  - รับตรวจสอบภายใน
  - รับจัดวางระบบบัญชี และการควบคุมภายใน
  - รับจดทะเบียนจัดตั้ง และเปลี่ยนแปลง
  - ให้คำปรึกษาแนะนำด้านการวางแผนภาษีอากร
  - รับวิเคราะห์งบการเงิน และให้คำปรึกษาด้านการเงิน
  - รับจัดหา ฝึกอบรม และพัฒนามูลากรด้านการบัญชี
4. **การให้บริการจัดทำบัญชี** หมายถึง การรับจ้างจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชี โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากธุรกิจมาใช้ในการจัดทำบัญชี เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป